

Posudek školitele – MgA. Markéta Ptáčnicková

Adeptku jsem během studia ve 2 ročníku doktorského stupně převzal pro prof. Mgr. Karlu Makonjovi. Sledoval jsem její vývoj a postup přípravy disertační práce. Autorka shromáždila na podporu svých úvah nad projekty, kterých byla účastná či je sama vedla, řadu podnětů, citátů a námětů z oblasti jak divadla obecně, tak z obdobných prací ve specifických skupinách. Sama píše: "Neexistuje totiž žádný návod ani příručka, jakým způsobem se má v této praxi postupovat. Na konferencích, které se věnují této tématice, se lidé shodují, že učebnice a poučky, které byly na toto téma napsány, často neodpovídají realitě, při které se vždy hodí spíše improvizace a osobní přístup. Až poté, co poznáme specifické potřeby každého jednotlivého člověka, se kterým spolupracujeme, jsme schopni s ním pravdivě komunikovat." s. 12 a dále: "Já však z vlastní zkušenosti cítím potřebu podat jakousi pomocnou ruku v podobě této publikace. Zásadních otázek, na které jsem během své praxe hledala a dosud hledám odpovědi, bylo mnoho - od morálních, přes dramaturgické, až po existenciální. Odpověď musí každý najít sám v sobě." s. 13.

Po dostatečně širokém popisu a výkladu základních a nadále v tomto smyslu používaných pojmů se doktorandka věnuje základnímu bodu, totiž vztahu společnosti k lidem s postižením. Uvádí na s. 17.: „Lidé s mentálním postižením jsou jednou z nejpočetnějších skupin mezi zdravotně postiženými občany, přesto se toho o nich ví poměrně málo. Nejspíše kvůli jejich izolovanosti, která byla v minulosti, za komunistického režimu, tak vyžadována. "Normální" lidé mají někdy o těchto lidech zkreslené představy, někdy se jich i dokonce bojí, z čehož vyplývá jejich ostražitý až nepřátelský postoj k nim. Proto ještě pořád panuje u některých lidí přesvědčení, že postižení by měli být uzavřeni v ústavech, aby nebyli na očích a na obtíž běžnému světu.“

Dále vymezuje možnosti a velmi různé podoby integračních procesů. Historické ohlédnutí nad divadlem tohoto typu vychází ze zde dostupné literatury a sleduje bohatost cest, jimiž vývoj prošel a bezpochyby nekončí. V sekvenci úvah se autorka snaží nahlédnout základní otázky, se kterými se potkává z vnějších reakcí, otázky, které sama postupně objevovala a nadále objevuje. Převážně je chápe jako výzvy, které je nutné při základním respektu k lidem s postižením neobcházet, ale neustrnout na jediných řešeních,

reagovat flexibilně a především vstřícně. Ukazuje se, že doktorandka si k lidem s postižením vybudovala ideální vztah plný respektu a doplněný snahou posunovat v rámci možností jejich vývoj a praktické dovednosti.

Oddíl Fyzis se pochopitelně obrací ke zkušenostem divadelníků celého světa a především ke zkušenostem z konkrétních projektů, na kterých adeptka pracovala. Ukazuje se tu, jak umí implementovat různé podněty do konkrétní situace při respektu k danostem, které ji a ostatní účastníky konkrétně vymezují.

Praktická část je sumářem zkušeností a nabídek poučení pro ty, kdož se podobnou cestou tvorby s lidmi s postižením vydají. Dotýká se vztahu umění a terapie, nahlíží prostřednictvím dílčích malých případových glos z konferencí a z analýz různých projektů jednotlivé – mnohdy důležité a někdy i kritické – momenty v procesu tvorby.

Zajímavé je zřetelně prožité a pro autorku bolavé téma manipulace a manipulovatelnosti.

Následující popisy a reflexe inscenací a projektů jsou plastické a vypovídají o vývoji práce autorky ve specifických skupinách. Velmi podrobný popis vývoje projektu Ze života hmyzu poukazuje na zkušenosti, které jistě neplatí obecně, ale jsou velmi cenným zdrojem poučení všem, kteří se touto tvorbou prakticky zabývají.

Podobně je důsledně popsán projekt nahrávky na CD „Kdo způsobuje vše“ v kladenské skupině. Zde autorka využila poznatky z hlasové výuky a teorie hlasu na DAMU.

Ve čtvrtém oddíle popisuje soubory a instituce, které se systematicky u nás tvorbě lidí s mentálním a jiným postižením věnují. Popisy doplňuje rozhovory s tvůrci a účastníky jednotlivých projektů. Zvláště dialog s Evou Ogurčákovou a Monikou Kováčovou přináší řadu dalších postřehů a podnětů k přemýšlení. Podobně jako zásadní dialog s Vladimírem Novákem nejen o divadle Vzhůru nohama.

Vzhledem k tomu, že autorka pracuje především na jevištním ztvárnění skrze herecké postavy, vypracovala si a v závěru práce nabízí – zřetelně vyzkoušená a ověřená – cvičení, která mohou pomoci těm, kdož teprve v této oblasti začínají. Důležité je, že samozřejmě počítá s tím, že jednotlivé kroky jsou modifikovány jak složením skupiny, tak fází vývoje společné tvorby tak

různými okolnostmi.

Ostatně až apelativní závěr práce dokládá upřímnou zaujatost autorky o tvorbu ve specifických skupinách, i když sama by jistě našla uplatnění v divadelním provozu velmi lehce.

Práci konzultovala také s Mgr. et. MgA. Vladimírem Novákem, Ph.D., na závěrečné připomínky reagovala.

Doporučuji k obhajobě.

Prof. Mgr. Miloslav Klíma